

EL REPTA DE LA PARTICIPACIÓ

LA XARXA PARTICIPATIVA I ELS CONSELLS ESCOLARS MUNICIPALS DE DISTRICTE

Els consells escolars municipals de districte disposen d'una gran oportunitat per millorar el seu reconeixement com a organismes de participació i consulta en el seu territori de referència, però també tenen el repte d'esdevenir veritables estaments representatius de la comunitat educativa dels barris i dels districtes. Així doncs, el seu gran objectiu ha de ser el de crear una xarxa participativa amb els consells escolars de centre del territori i amb els agents educatius escolars i no escolars presents als barris i als districtes.

Els consells municipals escolars, segons la llei que els va crear,¹ són “organismes de consulta i de participació dels sectors afectats en la programació de l'ensenyament no universitari dins de l'àmbit municipal”. A través del desplegament normatiu posterior es van establir les funcions, els sectors amb representació, l'organització i el funcionament, i es va indicar als ajuntaments que despleguessin els reglaments de cada consell atenent les especificitats territorials de cada municipi.

L'Ajuntament de Barcelona va aprovar la constitució del Consell Escolar Municipal i dels consells escolars de districte com a comissions delegades.² Recentment, la Carta Municipal de Barcelona³ reconeix el rang de consells escolars municipals als consells escolars de districte.

Aquest nivell d'institucionalització dona als nous consells escolars municipals de districte una gran oportunitat de millorar el seu reconeixement com a organismes de participació i consulta en el seu territori de referència, però significa també un repte per esdevenir veritables estaments representatius de la comunitat educativa dels barris i dels districtes.

A favor seu, podem esmentar la riquesa de la seva composició amb la participació de la representació de tots els estaments de la comunitat educativa, tant del sector públic com del sector concertat, i la presència de l'àmbit associatiu i de l'àmbit institucional. Una llarga trajectòria de treball des de la seva creació amb incidència en les principals problemàtiques educatives dels districtes i de la ciutat (escolarització, mapa escolar, serveis educatius, l'horari i el calendari escolar), en el foment de la participació (eleccions als consells escolars de centre, formació de pares i mares, suport a les AMPA, etc.) i en els debats generals de les polítiques i les lleis d'educació (Llei de Qualitat, debat del MEC, el Pacte Nacional per l'Educació, etc.).

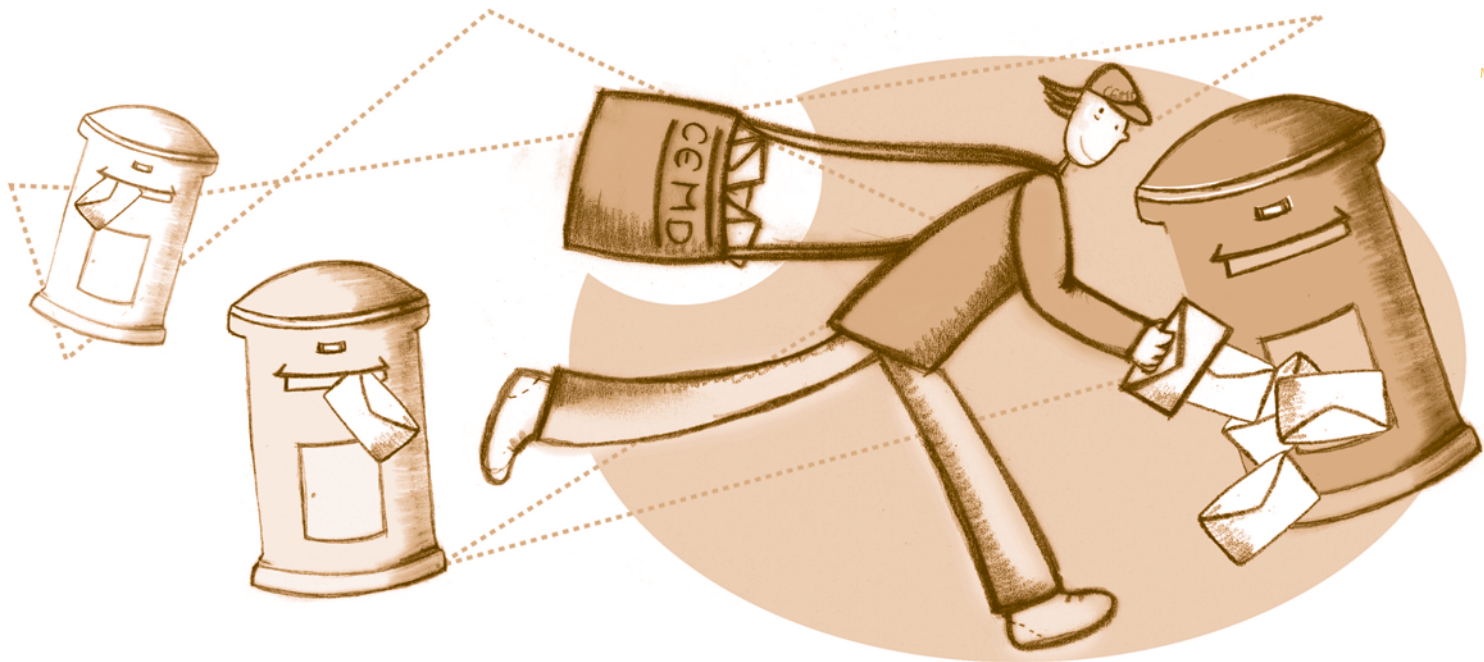
Per contra, els consells escolars municipals de districte tenen dos reptes que han de superar i que són els eixos de l'acció participativa: la vinculació amb els consells escolars de centre del territori, que formen una veritable xarxa d'organismes de participació, i la interrelació amb els agents educatius escolars i no escolars presents als barris i al districte.

ELS CONSELLS ESCOLARS DE CENTRE

La participació requereix un aprenentatge. Només s'aprèn a participar participant, i aquesta és una via que permet resoldre problemes, buscar solucions i prendre decisions a partir del contrast d'opinions, del diàleg i del consens. El projecte educatiu de centre ha d'incorporar la participació com un dels valors de referència a promoure i aquesta ha de ser la base del funcionament dels consells escolars de centre.

El funcionament regular i consolidat dels consells escolars de centre forma una sòlida xarxa de participació, la qual ha de ser reforçada per la previsible recuperació per part dels dits consells del caràcter d'organismes de govern dels centres docents a les futures lleis educatives, ara en fase de debat.

«Han d'esdevenir veritables estaments representatius de la comunitat educativa dels barris i dels districtes.»

Marta Cabrol

Aquesta xarxa de participació que formen els consells escolars de centre ha de fer sentir i expressar les seves preocupacions, sensibilitats i opinions en el territori i aquesta ha de ser una de les funcions que ha de recollir el consell escolar municipal de districte.

Amb aquest objectiu, els consells escolars municipals de districte han de millorar la seva comunicació amb els centres i han de recollir les aportacions i problemàtiques expressades pels centres i incorporar-les als debats i treballs que es desenvolupen en l'àmbit del districte.

Una major flexibilitat en l'aplicació i en la interpretació de la normativa vigent, mentre no es modifica, pot ser útil per assolir aquests objectius: incloure a les ordres del dia les propostes dels centres, crear comissions de treball obertes a la participació puntual de persones interessades en temes i/o problemàtiques concretes, celebrar plens itinerants i monogràfics i, en general, proporcionar una major informació de les activitats i tasques que desenvolupa el consell escolar municipal de districte per aconseguir la complicitat i coresponsabilitat dels centres. En aquest sentit, poden ser de molta utilitat el desenvolupament i l'aplicació de les tecnologies de la informació i la comunicació en l'àmbit de la participació.

Cal, també, posar en les tasques dels consells escolars municipals de districte un especial èmfasi pel que fa a les activitats de suport a les iniciatives, l'associacionisme i la coordinació en el territori dels sectors no professionals de la comunitat educativa: propostes formatives per a pares i mares, intercanvi d'experiències de les AMPA, trobades de delegats i delegades i representants de l'alumnat dels CEC, l'associacionisme dins i fora dels centres, el reconeixement a la tasca de representació i participació de l'alumnat, etc.

L'ACCIÓ EDUCATIVA EN EL TERRITORI

En l'acció educativa en el territori hauríem de considerar totes les activitats dirigides a la població en edat escolar que es fan fora de l'horari lectiu dins o fora del centre, que poden ser de caràcter esportiu, cultural o lúdic i que poden estar organitzades per les AMPA, el mateix centre escolar, associacions, agrupacions, clubs, esplais, federacions, acadèmies o per l'Administració mateixa.

Les escoles s'han d'obrir més a l'entorn, i hem de pensar en un projecte educatiu de centre, de barri o de districte amb la participació de molts més agents educatius. Els centres educatius han d'estar oberts, no només com a instrument de conciliació familiar, sinó com l'element essencial de la qualitat educativa més enllà del currículum i com el mecanisme més important per a la compensació de les desigualtats socials. Hem de tenir una nova concepció de l'escola com a espai educatiu i no només com un espai per a l'impartiment curricular.

Per això seria rellevant incorporar en els òrgans de consulta i participació, tant en l'àmbit dels centres docents com en l'àmbit del territori, els diferents agents relacionats amb les activitats d'educació no formal.

La presència de nous perfils professionals (monitors de diferents activitats, personal de serveis educatius, etc.) molt integrats en els temps educatius no lectius dins dels centres, fa necessari que aquests estiguin representats en els consells escolars del centre. Evidentment, aquesta incorporació requereix una regulació de les tasques que han de desenvolupar aquests emergents perfils professionals i una modificació de la normativa sobre la composició dels consells escolars.

En l'àmbit del territori, la participació d'entitats vinculades a l'educació no formal, de tipus esportiu, de lleure, mediambientals i culturals en els consells escolars municipals de districte és possible gràcies al fet que en la reglamentació vigent es permet la presència d'entitats de rellevància educativa, social i/o cultural en l'àmbit del districte; de fet, avui aquesta presència ja és una realitat, encara que ha de millorar.

La confluència i coordinació dels esforços de les entitats responsables de l'acció educativa dins i fora dels centres docents en el marc dels consells escolars municipals de districte donaria una especial rellevància i dimensió a la representació i veu de la comunitat educativa. Alhora, seria un exercici de realisme i d'aprofitament de sinergies. Avui la constitució i dinamització d'un organisme estable de participació i coordinació territorial requereix una notable inversió d'esforços i recursos tant humans com econòmics, i, a més, evitar una dispersió de la interlocució davant de l'Administració. Així doncs, sembla raonable sumar esforços i donar als consells escolars municipals de districte la dimensió d'òrgans de participació i consulta en general de l'àmbit educatiu no sols escolar del territori.

En aquest sentit, els consells escolars municipals de districte haurien de ser sensibles i estar oberts a la representació de les diferents formes de coordinació i xarxes dels sectors de la comunitat educativa, que de manera més o menys formal, des del punt de vista jurídic, estan presents en l'àmbit dels barris i/o del districte.

Evidentment, aquest reforçament de la representativitat, perquè aquesta sigui útil i operativa per a tothom, ha d'anar acompanyat d'una millora dels canals de comunicació i de diàleg tant amb l'Administració local com amb l'Administració educativa pel que fa a aquells aspectes d'incidència en el territori. ■

Secretaria del CEMB

www.bcn.es/cem
cem@mail.bcn.es

- 1 Llei 25/1985, dels consells escolars. Decret 404/1987, regulador dels consells escolars municipals.
- 2 Reglament de constitució del Consell Escolar Municipal de Barcelona i dels Consells Escolars Municipals de Districte. Ple de l'Ajuntament de Barcelona de 19 d'abril de 1989.
- 3 Llei 22/1998, de la Carta Municipal de Barcelona.